

ВТОРИ НАЦИОНАЛЕН ПРЕГЛЕД НА ТВОРЧЕСТВОТО НА МЛАДИТЕ ПРЕВОДАЧИ

Твърдението, че преводът е изкуство, при това — трудно, отговорно и високоблагородно изкуство, вече почти не среща противници. Все по-често се заглеждаме в имената на хората, които правят най-много за сближаването на световните култури, все по-убедено говорим за достиженията на българската преводаческа школа. През последните години Съюзът на преводачите в България завоюва изключителен авторитет сред творческите съюзи, авторитет, основаващ се върху достойни дела. Особено значение в рамките на Съюза има създаденият преди четири години Кабинет на младия преводач, който първоначално обединяваше 80 души млади преводачи, а днес наброява повече от 200 от цялата страна. Кабинетът включва не само майсторите на художествения превод, но и синхронните преводачи, преводачите на научно-техническа литература, теоретиците на превода.

През 1977 г. се състоя първият преглед на творчеството на младите български преводачи. Тогава бяха набелязани някои основни насоки за работа, бяха изтъкнати някои общи слабости и пътищата за преодоляването им, споменаха се за първи път имената на хора, които сега, по време на Втория преглед, вече имат зад гърба си сериозни творчески постижения.

Вторият национален преглед на творчеството на младите български преводачи се проведе от 18 до 20 ноември 1981 г. в една от залите на хотел „Витоша-Ню Отани“ в София. Интересът към прегледа от страна на културната ни общественост бе много голям; за това говорят и многобройните публикации в литературния печат, предаванията по радиото и телевизията.

Организаторите на прегледа — Централният комитет на Димитровския комсомол, Съюзът на преводачите в България, Националният клуб на младата художественотворческа интелигенция и Кабинетът на младия преводач — бяха осигурили сериозни и задълбочени доклади, които предизвикаха оживени разисквания, бяха се постарали да подготвят добре и Кръглата маса, посветена на проблема „Вярност на превода към оригинала“. В разискванията и обсъжданията взеха участие много видни български преводачи, писатели, журналисти, изпълнени с добро чувство и загриженост за професионалната подготовка на своите по-млади колеги.

В словото си при официалното откриване председателят на Съюза на преводачите в България Леда Милева каза: „Съюзът на преводачите в България ясно съзнава своите задачи и своя дял в цялостния културен процес в приобщаването на нашия съвременник към духовните ценности на всички народи, в осъществяването на научно-техническия прогрес, за разширяването на международните връзки и утвърждаването на престижа на България. . . Няма съмнение, че с най-добрите си творчески изяви младите преводачи продължават високите традиции на българската преводаческа школа.“

Леда Милева говори за конкретните успехи на Кабинета, за творческото дръзновение на младите преводачи, за значимостта на задачите, които стоят пред тях. По отношение на прегледа тя сподели: „Важен момент в работата на кабинета и в усилията ни за развитието на младите дарования е и прегледът, който откриваме днес. Труден и дълъг е пътят за изграждане на майстори на преводаческото изкуство. Затова той трябва да започне отрано и да се следва упорито. Но младостта не се бои от трудностите, защото тяхното превъзмогване въодушава и

окриля. Не е ли окриляща и почетна и самата мисия на преводача, призван да свързва култури, епохи и народи, да служи на мира и разбирателството?"

Сред гостите при откриването бяха и Георги Танев, първи секретар на Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз, Иван Славков — председател за Националния клуб на младата художественотворческа интелигенция и генерален директор на Българската телевизия, Ангел Тодоров — почетен председател на Съюза на преводачите в България, Асен Нейков — заместник-генерален директор на агенция София-прес, Божидар Божилов, главен редактор на в. „Пулс“, Филип Панайотов — главен редактор на в. „АБВ“ и др. В приветствието си др. Георги Танев подчерта: „Централният комитет на Димитровския комсомол високо оценява непрестанния стремеж за пълноценна изява на идейно-политическата и професионалната зрелост на младите преводачи, за непрестанното подобряване на качеството на вашата нелека, сложна и високоотговорна работа. Искам да изразя и нашата сърдечна признателност към ръководството на Съюза на преводачите в България за доверието в младото поколение преводачи, за ежедневните грижи към младата творческа смяна за нейното израстване и развитие.“

С интерес бе посрещнато и емоционалното слово на Иван Славков. Между другото той каза: „Като оставям настрана количеството и качеството на работата, която вие вършите и която е огромна, има един много важен съществен момент — това е моментът на изследователската работа, извършвана от всеки един от вас, който е решил да посвети живота си в областта на превода в една или друга насока. Фактът, че вие знаете, че се интересувате от един или друг проблем, че имате възможността — доколко тя е осигурена или не, това сигурно ще бъде тема на друг разговор — да следите това, което светът твори, което се създава и което интересува България. В словото на другаря Тодор Живков на последното национално съвещание един от основните моменти беше, че България сега трябва, една година след конгреса, наистина с много бързи крачки да се доближи до върхови постижения в икономиката, политиката, културата и т. н. Това е невъзможно без детайлно познаване на световните постижения. А кой може да ни запознае с тях? Това сте вие — хората, които можете да ползвате източниците независимо в коя област на живота са те, и да давате на базата на своята професия, която сте избрали, насоките, да търсите върховете и те да стават достояние на специалистите и на ръководителите“. Особено високо Иван Славков оцени работата на Кабинета на младия преводач в рамките на дейността на Националния клуб на младата художественотворческа интелигенция.

С особен интерес се посрещна и словото на Лилия Рачева, председател на Кабината на младия преводач. Самата тя изтъкна преводачката, Рачева сподели свои мисли за неговото значение в тринадесетвековната история на българската държава. „В основите на българската литература е вграден преводът. Преводът е като мостовите на Андрич — израз на вечното и ненаситно човешко желание да свърже, да примири и спон всичко, което се появи пред духа му, пред очите му и краката му, за да няма делене, ненавист, раздяла.“ Лилия Рачева спомена имената на редица талантиливи млади преводачи, които са се изявили особено между двата прегледа. Тя направи преглед на някои от основните инициативи на кабинета и очерта наистина ползотворен съюзен живот. Към края на словото си Лилия Рачева каза: „Настоящият Втори национален преглед на творчеството на младите български преводачи има за задача да направи творческа равностойност на постиженията на младите творци в тази трудна област. Постарали сме се докладите да обхванат всички жанрове на превода. В областта на научно-техническия и синхронния превод преценката за работата на младите преводачи е труден въпрос. Тук като че ли на преден план ще изпъкнат проблемите, свързани с подготовката и осъществяването на младите. От морето на художествената литература, която се превежда у нас, сме се ограничили само до най-ярките постижения в областта на превода, до най-изявените млади дарования. Ще чуем много похвални думи, ще чуем несъмнено и доста критични оценки, от които сигурно ще ни заболи, но младият преводач не се нуждае от снизходително потупване по рамото, а от сериозен творчески разговор, в какъвто се надяваме да се превърне настоящият преглед.“

Очакванията се оправдаха — наистина Вторият национален преглед се превърна в изключително творчески разговор, в който наред с аргументираните похвали се откриха и редица критични моменти, в който слабостите не се премълчаваха, защото общото желание беше те

да бъдат преодолен. Но нека изброим заглавията на докладите, за да добием по-пълна представа за широтата на обсъжданията, за сериозния подход към преводаческото творчество на най-младите.

Пенчо Симов докладва на тема „Младите преводачи на поезия — постижения и проблеми“, Лиляна Герова — „Някои наблюдения върху преводите на четири млади преводачки от руски език“, Пенка Кънева — „Младите в преводите на съветска литература“, Катя Витанова — „Чешки и словашки автори на български език“, Венцеслав Константинов — „Младите преводачи на немска литература“, Георги Цанков — „Преводната литература от френски език в интерпретацията на младите български преводачи“, Кръстан Дянков — „Проблеми на художествения превод от английски език“, Васил Атанасов — „Бележки по превода на научно-фантастична литература“, Венче Попова — „Проблеми при превода на полска литература“, Тодор Вълчев — „Обществено-политическата терминология в превод на немски език“, Борис Парашкевов — „Българска обществено-политическа литература в превод на немски език“, Анушка Леви — „Различия при превода на испански език за испаноговорещите страни“, Стефан Бояджиев — „Информационен стил и превод на чужди езици в емисиите на Радио София“, Стоян Атанасов — „Наблюдения върху превода на френски език в „София-прес“, Христо Гоневски — „Бележки върху теорията и практиката на научно-техническия превод“, Лъчезар Енчев — „Младите в научно-техническия превод“, Николай Краев — „Проблеми за изграждането и реализацията на младите синхронни преводачи“, Веселина Раджейкова — „Психология на синхронния превод и проблеми на младите преводачи“.

Този внушителен списък от имена и заглавия на доклади сам по себе си е показателен за широката сфера на обсъжданията, за задълбочения подход към проблемите на младите преводачи. Доказателство за това са и многобройните интересни изказвания, които бяха направени по време на прегледа. От съществено значение беше критичното начало, заложено в почти всички доклади, техният утвърдителен патос.

Кулминация на прегледа бяха двете кръгли маси, посветени на проблемите на превода на поезия и проза, в които взеха участие изтъкнати български преводачи и писатели. Особено се запомниха проникновените изказвания на Блага Димитрова, Вера Ганчева, Кирил Кадийски, Александър Шурбанов. Валери Петров импровизира една дълбоко поетична „Апология на преводното изкуство“.

Си. „Литературна мисъл“ винаги е интерпретирало сериозно проблемите на превода. Редакцията смята за необходимо да отрази възможно най-пълно работата на прегледа, особено като се има пред вид изключително творческата атмосфера, при която премина той. Ние вече поместихме доклада на Венцеслав Константинов, в този брой представяме на читателите и доклада на Георги Цанков, предвиждаме да публикуваме в следващите книжки и други по-интересни доклади.

В заключение трябва да кажем, че изкуството на младите български преводачи вдъхва надежди у българската културна общественост, убеждава ни, че традициите на българската преводаческа школа ще бъдат продължени, че работата на Кабинета на младия преводач е истинска школа за високо професионално майсторство.

Литературна мисъл